

Universal Declaration of Human Rights - Éwé

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

AMEGBETO JE ABLÐDEVINYENYE NJU KPEÐODZINYA

KPÐKPLÐYIDEME

Esi woðe dzesi kɔtɛe be, amegbetowo katã fe gomekpɔkpɔ sɔsɔe, anye gomedokpe na amegbetofomea fe ablɔdemenɔnɔ, nutefewawo kple nɔtifa fa le xexeame ta la.

Esi eme va kɔ fãa be, ablɔdevinyenye si nye amegbetɔ ɔesiaɔ ɖo la nɔ mabumabu akpɔ gbɔe wòtso be hlɔnuwawo ɔe amegbetofomea nɔ va bɔ ta la, amewo fe dzitsinya va tsi tre ɔe nuwɔna vloɛ sia nɔti ale woðe adzɔgbɛ heðoe kpɔkpɔa be, le egbe xexe sia me la, ele be amegbetɔ nɔnɔ agbe le ablɔde me, aɔe efe didi agblɔ faa wɔwɔ manɔmee, asubɔ nusi dzi wòwɔ se, avo tso nɔdzidodoname si me eye hiãkame maganye agbenɔnɔ fe afɔklinu na ame hahoawo o nɔti la,

Esi woðo kpe edzi be, ehiã be se nadzɔ Amegbetɔ fe Ablɔdevinyenye nɔ Kpeðodzinya la nɔ, be ametetedeto kple funyafunyawawo ame magawɔe be ame aɔeke nayi eɔokui ta uli gei la to aglãdzedze me o nɔti la,

Esi wohiã vevie be woado dukɔ kple dukɔwo dome kadodo ɔe nɔgɔ le xexemedukɔwo katã dome ta la,

Esi Xexeme Dukɔ Fofuawo ɔe adzɔgbɛ le wo fe ɔðo si te wode asie la me be, to Amegbetɔ fe ablɔdevinyenye nɔ Kpeðodzinya me la, amegbetɔ ɔesiaɔ, eɔanye nɔnɔ alo nɔtsu o, fe gomekpɔkpɔ sɔ eye wokpɔ mɔ be to esia me la, hadomegbenɔnɔ azɔ ɔe nɔgɔ, ablɔde asu amesiame si wu tsã eye agbenɔnɔ nadze edzi nyuie na amesiame wu tsã ta la,

Esi dukɔ siwo katã da asi ɔe Kpeðodzinya dzi la ɔe adzɔgbɛ be yewoakpɔ egbɔ be amesiame de bubu Kpeðodzinya la kple amewo fe ablɔdemenɔnɔ bliboe nɔ kpakple nɔkuléle ɔe ɔðo la nɔti to ɔekawawo me kple Xexeme Dukɔ Fofuawo la,

Esi eme kɔ fãa be gomekpɔkpɔ kple Ablɔdemenɔnɔ gomesese tsitotsito nye nu vevito wu, hena takpɔkpɔ na adzɔgbɛɔe sia bliboe ta la,

XEXEME DUKO FOJUAWO JE TAKPEKPEGã LE GBEFã ÐEM:

Amegbetowo fe Ablɔdevinyenye nɔ Kpeðodzinya sia be, enye ɔðo si dzi mieda asi ɔo na amewo katã le xexeame godoo. Miele mɔkpɔkpɔ me be amesiame kple xexeame habɔbɔ ɔesiaɔ le afisiafi azɔ ɔe Kpeðodzinya sia nu. Woakakae ɔe xexeame katã to efiafia kple emeɔe na amewo me. Esia awɔe be amewo nase Kpeðodzinya la gɔme eye woaxɔe, awɔ ɔe edzi be, agbenɔnɔ natsɔ afo nyuie le Dukɔ siwo le Xexeme Dukɔ Fofuawo fe Habɔbɔ me la me. Wokpɔ mɔ be woakaka Kpeðodzinya la ɔe Xɔɔeasinyigba siwo dzi dum dukɔ aɔewo le la hã me hena dzidzedzekpɔkpɔ.

KPEÐODZINYA ÐODO 1

Wodzi amegbetowo katã ablɔdeviwoe eye wodzena bubu kple gomekpɔkpɔ sɔsɔe. Susu kple dzitsinya le wo dometo ɔesiaɔ si eyata wodze be woanɔ anyi le ɔekawawo blibo me.

KPEÐODZINYA ÐODO 2-LIA

Ele be amesiame nakpɔ gome le ablɔdevinyenye fe ɔðo siwo katã le Kpeðodzinya la me me. Woawɔ ɔðo siawo dzi vovotodeameme manɔmetɔe ɔe efe dzɔtsofe, nɔtigbalẽ fe amadeɔe, nɔtsu alo nɔnɔnyenye, gbeɔgbɔ, xɔsehamenɔnɔ, dunyahamenɔnɔ, ame fe susu fe vovototo, ɔvinyenye alo ɔo fe tɔxɛ aɔeke ta o.

Gawu la, vovotodeameme madze le ame aɔeke fe dunyahenyawo alo efe dukɔa fe kadodo kple dukɔ bubuwo me o. Nenema ke ame la fe dukɔ si me wòtso la ɔanye dukɔ nɔ-eɔokui si o, eɔanye xɔɔeasi dukɔ alo dukɔ manɔɔokui si o, vovotodeameme nuwɔna aɔeke mayi edzi ku ɔe enu o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 3-LIA

Ele be amesiame nanc agbe leabɔde kple dedienɔnc me.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 4-LIA

Womatsɔ ame aɔke awɔ kluvie alo aɔe awɔbae o, woatsi kluvinyenye kple kluvisitsatsa nu gbidii le mɔ vovovoawo nu.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 5-LIA

Womawɔ funyafunya ame, asẽ tame le enu, awɔ hlɔnu aɔke de enu, ahe to ne ahaɔi gbẽe o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 6-LIA

Woade bubu amesiame nu le afisiafi abe amegbetɔ ene le se la nu.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 7-LIA

Amewo katã sɔ le se la dziwɔwɔ me eye wo katã akpɔ gome le se la fe wo taviuli me vovototomanɔmee.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 8-LIA

Gomekpɔkpɔ le amesiame si le dukɔa fe ɔɔnudrɔ̃fewo hena dɔdɔdɔwɔwɔ siwo ku de efe abɔdɔvinyenye fe kuxiwo nu abe alesi wole dukplɔse la me ene.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 9-LIA

Womalé ame aɔke akpasesẽtɔe, azi edzi de gaxɔme, alo anyae le dukɔa me de adzemadze dzi o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 10-LIA

Gomekpɔkpɔ sɔsɔe le amesiame si nu wotsɔ nya dɔ hekpɔe yi dukɔa fe ɔɔnudrɔ̃fe, afisi ɔɔnudrɔ̃la adodoe siwo matso afia nkunc o la, nade to efe nyawo me ku de efe gomekpɔkpɔ, efe dɔdeasiwo kple hlɔnya dɔsiade fomevi si woatsɔ de enu la me ne.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 11-LIA

1. Womabu ame aɔke agɔdzela le wɔna aɔ si to nuɔɔɔ me ne la ta le efe dukɔ me alo dukɔ bubuwo fe se nu nenyɛ be se ma menɔ anyi le amea fe vodadawɔxi o.

2. Womabu ame aɔke agɔdzela de nuwɔna aɔ si mele dukɔa alo gbetadukɔ aɔke fe seawo me le xeyixi si me nya la dzo o. Nenema ke womana tohehe aɔke si kɔ wu esi sɔ kple amea fe vodada le xemaxi me o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 12-LIA

Ame aɔke mekpɔ mɔ atɔ sesẽ ade nu ame bubu fe adzamegbenɔnya, efe fomenya, alo afemegbenɔnya me o. Ame aɔke mekpɔ mɔ ato mɔ aɔke dzi anya nu tso ame aɔ kple ame bubuwo dome kadodonyawo nɔti o. Nenema ke ame aɔke mekpɔ mɔ afo di ame bubu nkɔ alo agblẽ enu o. Se la de mɔ be ame aɔ si nu woade afo sia fomevi dɔ la, nauli eqokui ta faa se la nɔdɔwɔwɔ me.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 13-LIA

1. Amesiame kpɔ mɔ aɔ tsa ayi dukɔ dɔsiade me, anc afisiafi si dzroe la, gake amea nakpɔ gbɔ be yemetso dukɔ si me yele la fe lifowo o.

2. Mɔnukpɔkpɔ le amesiame si be woadzo le efe dukɔ alo dukɔ bubu me eye woate ɲu atrɔ gbɔ va efe dukɔ me.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 14-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ le amesiame si, si aua yi dukɔ bubu me la si be woakpɔ sitsofe.

2. Womagbe sitsofemɔnu kpɔkpɔ sia nana ame ne eva eme be wole eyome tim ɔe vodada siwo meku ɔe dunyahenyawo ɲu alo esiwo tsi tre ɔe Xexeme Dukɔfofuawo fe ɔɔɔowo ɲu o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 15-LIA

1. Dumevinyenye fe gomekpɔkpɔ le amesiame si.

2. Womatsɔ akpasesɛ axɔ dukɔmevinyenye le ame aɔeke si o, eye womaxe mɔ na ame aɔeke si di be yeatrɔ azu dukɔ bubu me tɔ la o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 16-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ li na ɲutsu kple nyɔnu siwo tsi nyuie ate ɲu aɔe srɔ la si be woadɔ amesi nyo na wo la, ado fome. Dztsofe, dzrovinyenye alo subɔsubɔ manye mɔxenu o. Mɔnukpɔkpɔ sɔsɔe li na wo be woadɔ wo nɔewo. Nenema ke woagate ɲu agbe wo nɔewo hã faa.

2. Womazi srɔɔɔe ɔe ame aɔeke dzi o. Ele be srɔɔɔe la nanye srɔɔɔe eveawo fe didi.

3. Le dzɔdzɔme nu la, fomee nye gɔmedɔkpe na amegbetɔfomea, eyata enye dukɔ ɔesiaɔe fe dɔdeasi be woakpɔ fome ɔesiaɔe fe dedienɔɔ fe nyawo gbɔ.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 17-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ li be nuncamesi ate ɲu anɔ ame ɔeka si eye woagae ɲu anɔ ame ma kple ame bubuwo si ɔe du.

2. Womatsɔ akpasesɛ axɔ ame aɔeke fe nuncamesi si le esi la o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 18-LIA

Amesiame kpɔ mɔ abu tame le eɔokui si le ablɔe me, awɔ efe dzitsinya ɲudɔ abe alesi wɔlɔ ene eye wɔasubɔ le mɔ si dze enu la nu. Ablɔdemɔnu sia gɔmee nye be ame aɔe ate ɲu agbe nu ɔa tso efe xɔse gbɔ eye wɔagasubɔ nu bubu si wɔlɔ faa. Nenema ke wɔkpɔ mɔ anɔ eɔokui si ko alo abɔ ha kple ame bubuwo le subɔsubɔhawo me. Afia nu tso nusi wɔsubɔna la ɲuti le adzame alo gaglãgbe to mɔ ɔesiaɔe nu mɔxexe manɔmee.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 19-LIA

Amesiame kpɔ mɔ abu tame le eɔokui si eye wɔaɔe efe susu agblɔ faa mɔxexe manɔmee. Mɔnukpɔkpɔ sia la susuwaɔwɔ le ame ɔokui si le ablɔe me ɔe eme. Esia gɔmee nye be ame aɔeke mekpɔ mɔ ado akplamatsee le wɔna sia me o. Egalɔ mɔnu si wɔato ase nya tso ame bubuwo gbɔ kple alesi wɔana nyanya ame bubuwo hekpe ɔe susu siwo do go tso nyagbefãɔe ɔesiaɔe fomevi me kaka me. Le wɔna siawo me la, lifowo kura gɔ hã manye mɔxenu o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 20-LIA

1. Takpekpe kple hadede le ɲutifafa me fe ablɔe mɔnukpɔkpɔ, li na amesiame.

2. Womazi ame aɔeke dzi be woanɔ habɔɔ aɔe me o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 21-LIA

1. Gomekpɔkpɔ le dukɔmevi deɖiade si le efe dukɔ fe dziɖuɖunyawo me. Ate ɲu anye eya ɲuto alo ametiatia aɖo wo tefe le akɔdada me.

2. Mɔnukpɔkpɔ li na dukɔmevi ɔsiade sɔsɔ be woakpɔ gome le kpekpedeɔ siwo keɔ dziɖuɖu nana dukɔmeviwo katã la xaxa me.

3. Dziqduqdu qesiade fe nuse fe soti le efe dukomeviwo sime. Woadu nuse sia afia le xeyixi tawexo dzi to ametiakodada siwo wowona le doqo nyui me. Le akodada siawo me la, dukomevi siwo kata dze ada ako la, ade nu adaka me le adzame alo to akodada monu bubu ade si dzi woda asi do nudawawo me.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 22-LIA

Hadomegbenchɔ kple dedienchɔ fe gomekpɔkpɔ li na dukɔmevi desiadɛ. Ehiã be dukɔmevi desiadɛ nakpɔ esia ade dzesii kɔtɛ to nunyanya tso efe dukɔ la fe ɖekawawɔ kadodo kple gbetadukwɔ nɔti. Nenema ke wogahiãe hã be wòanya nu tso kpekpeɖeɖu siwo efe dukɔ la xɔna tso dukɔ bubuwo gbɔ le ga, hadomegbenchɔnya kple dekonunyawo gome hena eya abe dumevi ene kple ehati bubuawo fe bubu kple tutudɔ si le vevie nɔti la nɔti.

KPEĐODZINYA ĐOĐO 23-LIA

1. Ɗɔwɔw fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame faa. Amesiame atia ɔwɔna si nyo ne la. Ati efe ɔwɔw fe dzidzemekpɔkpɔ yome eye wɔɔli amemaxɔmaxɔ de ɔ me ta vevie.

2. Fetu deka fomeviwo xaxo de dɔwɔna deka fomevi ta le afisiafi, fe mɔnukpɔkpɔ li na amesiame, vovototomanɔmee.

3. Fetu nyui ɔɔɔ fe mɔnukɔkɔɔ li na amesiame. Esia awɔe be dɔwɔla la nate ɲu akpɔ eya ɲuto, srɔa kple viawo dzi dzidzemetɔe abe alesi wodze amegbetɔ be wòano agbe ɲudzedzekpɔtɔe la ene. Eye ne ehiã kura hã la woado albe abe hadomegbenɔɔ fe viɔe ene.

4. Amesiam e kpɔ mɔ aɔɔ dɔwɔlawo fe habɔɔɔ anyi alo age ɔe ɔesiade si woɔɔ anyi xoxo la me ɔe efe dzidzemekpɔkpɔ mɔnuwo taviuli ta.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 24-LIA

Mɔnukpɔkpɔ li na amesiame si nye dziɖuɖudɔwɔla be woana gbɔɖemee to mɔkeke nanae me le xeyixi tɔxe aɖewo dzi gake woaxe fetu dedi nɛ. Womade ga adeke le e fe fetu la me de xeyixi siwo me menɔ dɔ me la ta o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 25-LIA

1. Agbenonko dzidzemetse fe monukpokpo li na amesiame bena efe lame nana seſi, eya nuto, sra kple viawo nana dedie to nuɖuɖu, nutata, xɔtutu, atikenya, kple kpekpedenunana bubu fomevi siwo hiã le hadomegbenonko me la xaxa me. Ne dɔwona mele ame aɖe si o la, monukpokpo li ne be ne edze dɔ alo zu wameto, sra ku alo wotsi heku amegã alo nyagã loo alo afoku aɖe dzo de edzi si awɔ be magate nu awɔ naneke le edokui si o hi la, woakpo kpekpedenu.

2. Ele be woatsɔ beléle tɔxɛ na vɛnwɔ kple ɖɛwiwo eye woana kpekpeɖɛnu wo. Ele be woakpɔ ɖɛvi siwo dzilawo ɔ wo nɛwo ɔ ɖodonu hafi dzi wo kple esiwo dzilawo mede wo nɛwo ɔ ɖodo nyuitɔ nu hafi dzi wo o la dzi vovototomancmee.

KPEĐODZINYA ĐOĐO 26-LIA

1. Mɔnukpɔkpɔ li na amesiame be wɔaxɔ hehe. Woaxɔ hehe siawo femaxee le gɔmedzesukuwo me. Ele be woazi amewo dzi be woaxɔ gɔmedzesuku fe hehe. Ele be mɔnukpɔkpɔ nantɔ anyi na hehexɔ le aɖaɖudɔwo kple dɔwɔna tɔxewo me. Le sukukɔkɔwo dede gome la, woade mɔ na amesiwo nu nutete le la be woage de hehexɔ fe siawo.

2. Ele be hehenana amewo fe taḏoḏzinu nanye be woatu amegbetɔ ḏesiade ḏo hena efe amezuzu blibo. Ele hã be amegbetɔfomea, fe dzidzemekpɔkpɔ kple efe abloḏemenkoḏo fe gomeḏokpe nakpɔ ngɔnyi to bubudede gomeḏokpe sia nu me. Esia ahe nugɔmesese, dzidodo kple aḵɔḵɔ ade dukɔwo, gbegbɔgbɔwo kple aḵseha vovovoawo katã dome. Esia ana be Xexeme Dukɔ Fofuawo fe Habɔɔ fe nuwɔnwɔ nahe nɔtifafa va xexeamo godoo.

3. Džilawo kpɔ mɔ atia hehe si fɔmevi wodi be wo viwo naxɔ la faa.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 27-LIA

1. Gbesiagbegbenɔnɔ fe gomekpɔkpɔ li na amesiame. Esia gɔmee nye bena, mɔnukpɔkpɔ li na amesiame be woakpɔ gome le viɔ siwo hã dona tso dzɔdzɔmenuwo nɔti nunya kple aɖanudɔwɔnawo me.

2. Mɔnukpɔkpɔ li be woauli ame aɔe fe nutovɛ ta to se nɔdɔwɔwɔ me. Nutovɛ sia ate nɔ anye agbalẽnɔnɔ, hakpakpa alo aɖanɔ nu bubu ɔesiade fɔmevi si nye ame la fe asinudɔwɔwɔ si nɔti tɔnyenye le nɛ.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 28-LIA

Gomekpɔkpɔ li na amesiame be wɔnɔ efe dukɔ me habɔɔwɔ alo dutahabɔɔ siwo me amewo fe mɔnukpɔkpɔwɔ kple ablɔɔvinyenye fe nyati siwo dzi míetɔ asii le Kpeɔodzinya sia me la xɔ anyinɔ ɔo blibo.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 29-LIA

1. Gomekpɔkpɔ le dukɔ me ngɔyidɔwɔ wɔwɔ mekpɔ dukɔmevi ɔesiade fe nkume le afisi efe ablɔɔvinyenye kple amegbetɔnyenye blibo le bɔbɔe le.

2. Ele na amesiame be le efe mɔnukpɔkpɔ kple ablɔɔvinyenye nɔti dɔwɔwɔwɔ me la, wɔanye amesi awɔ ɔe ɔoɔ siwo dzaa dzi sea da asi ɔo la dzi hena sidzedze kple bubudede ame bubuwo fe gomekpɔkpɔwɔ kple ablɔɔmenɔnɔ si hea agbe nyui nɔnɔ, tomedafa kple dzidzeme sɔ gbɔ fũu vɛ, le ameha siwo dome sɔsɔminasɔe fe wɔnawo fɔ ke ɔe to nyuie le.

3. Mele be woawɔ mɔnukpɔkpɔ kple ablɔɔvinyenye nɔti dɔ le mɔnu siwo to vovo tso Xexeme Dukɔ fɔfɔwɔwɔ fe taɔɔɔzinuwo kple didiwo gbɔ o.

KPEÐODZINYA ÐOÐO 30-LIA

Mele be ame aɔeke naɔe naneke si le Kpeɔodzinya sia me la gɔme abe dukɔ ɔeka aɔe kɔn tɔ wɔnye ene o. Medze be ameha alo ame ɔeka aɔeke natsɔe abe mɔnukpɔkpɔ ene awɔ wɔna aɔe alo aɔe afɔ aɔe si agblẽ nu le gomekpɔkpɔ kple ablɔɔmenɔnu siwo woxlẽ fia le Kpeɔodzinya sia me la nɔti o.
